

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yargıtay 3'üncü Ceza Dairesi Başkanlığı'nın TBMM Başkanlığı'na hitaben yazdığı 03.01.2024 tarihli yazısının, 31.01.2024 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda okutularak; Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin hukuka aykırı biçimde düşürülmesi işleminin, CHP Grubunun başvurusu üzerine; Anayasa Mahkemesi'nin 01.08.2024 tarihli ve 32619 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kararlarıyla yok hükmünde olduğu tespit edilmiştir.

Ancak, TBMM Başkanlığı, Anayasa Mahkemesinin "yok hükmünde" kabul ettiği, dolayısıyla aslında yok olan bu işlemin sonuçlarını ortadan kaldırmayarak hukuk dışılığı fiili olarak sürdürmeye devam etmekte, yaklaşık 70 gündür Anayasa Mahkemesini hiçe saymaktadır. Yerel mahkeme ve Yargıtay 3'üncü Ceza Dairesinin, Anayasa Mahkemesi kararlarını hiçe sayarak yarattığı yargı krizi, TBMM Başkanlığının bu tutumu nedeniyle giderek bir Anayasa ve Devlet krizine dönüşerek büyümektedir. Bu krizler sürecinde mahkeme kararlarının bağlayıcılığı ilkesi fiilen ortadan kaldırılmıştır.

Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'la ilgili süreç artık bir yargı krizinin ötesine taşınmış, anayasa ve devlet krizin dönüşmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Anayasa'da yazılı niteliklerini ortadan kaldıran ve demokratik devlet yapısını bozan; politik sonuçların yanı sıra ekonomik sonuçlar da doğuracak nitelikte olan bu Anayasa ve hukuk dışı sürecin TBMM tarafından ele alınarak, ülkenin içine sürüklendiği bu krizin çözümü için atılacak adımların belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Murat EMİR

Ankara Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Gökhan GÜNAYDIN

İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Ali Mahir BAŞARIR

Mersin Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Son yıllarda rejim değişikliğinin bir tezahürü olarak bazı siyasetçiler, Anayasa'ya sadakat andını hiçe sayarak yaptığı konuşmalarda Anayasa Mahkemesince verilen kararları eleştirmenin ötesine geçerek Anayasa Mahkemesi'nin kapatılması gerektiğine dair açıklamalarda bulunmuş, Anayasamızı hiçe sayarak demokratik hukuk devletini zedeleyici bir yaklaşım sergilemişlerdir. Yargı organları da benzer şekilde hukuksuz kararlara imza atmış, Anayasa'nın 153'üncü maddesinde açıkça tanımlanan kuralı ihlal edici uygulamalarda bulunmuşlardır. Bunun son örneği de 28. Dönem Milletvekili olarak seçilen Şerafettin Can Atalay'ın yaşadığı hukuksuzluklara ilişkindir.

Bilindięi üzere Anayasa Mahkemesi, Şerafettin Can Atalay'ın Anayasa'nın 67'nci maddesinde güvence altına alınan seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı ile 19'uncu maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiş; kararın bir örneğini hak ihlallerinin ortadan kaldırılması için başvuruçunun yeniden yargılanmasına başlanması, mahkûmiyet hükmünün infazının durdurulması, ceza infaz kurumundan tahliyesinin sağlanması ve yeniden yapılacak yargılamada durma kararı verilmesi şeklindeki işlemlerin yerine getirilmesi için İstanbul 13'üncü Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermiştir. (25.10.2023 tarihli ve 2023/53898 Bireysel Başvuru Numaralı Kararı). Anılan karar, on beş üyeden oluşan Mahkemenin dokuz üyesinin olumlu oyu ile alınmıştır.

Bu çerçevede ilk derece mahkemesine gönderilen Can Atalay hakkındaki ceza dava dosyası, İstanbul 13'üncü Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tek hakim imzasıyla Yargıtay'a iletilmiştir. Yargıtay 3'üncü Ceza Dairesi, 08.11.2023 tarihli ve 2023/12611 E. sayılı dosya üzerinden; Anayasa Mahkemesi'nin söz konusu ihlal kararına hukuki değer ve geçerlilik izafe edilemeyeceğinden cihetle uyulmayacağına; Can Atalay'ın TBMM tarafından milletvekilliğinin düşürülmesi gerektiğine ve yetki aşımı yapan AYM üyeleri hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi ihlal kararının gereğinin yerine getirilmemesi nedeniyle 24.11.2023 tarihinde yapılan ikinci başvuru üzerine, 2023/99744 başvuru numaralı ve 21.12.2023 tarihli kararıyla, Şerafettin Can Atalay dosyasında verdiği ihlal kararını

yinelemiş olup, sözü edilen karar 27.12.2023 tarih, 32412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Kararda, başvurucunun yeniden yargılanmasına başlanması, mahkûmiyet hükmünün infazının durdurulması, ceza infaz kurumundan tahliyesinin sağlanması ve yeniden yapılacak yargılamada durma kararı verilmesi şeklindeki işlemlerin yerine getirilmesi için dosyanın İstanbul 13’üncü Ağır Ceza Mahkemesi’ne gönderilmesine **oybirliğiyle karar verilmiştir.**

Buna karşın, İstanbul 13’üncü Ağır Ceza Mahkemesi dosyayı yeniden Yargıtay 3’üncü Ceza Dairesi’ne göndermiş, Yargıtay 3’üncü Ceza Dairesi ise Anayasa Mahkemesi’nin kararına hukuki değer ve geçerlilik izafi edilemeyeceği cihetle, uygulanması gereken bir kararın bulunmadığı, kesinleşen ve infazı kabil bir hükmün mevcudiyeti karşısında Anayasa Mahkemesi’nin kararının uyulmasına yer olmadığına yönelik karar kurmuştur. Yargıtay 3’üncü Ceza Dairesi, Anayasa Mahkemesi kararlarını, “terör örgütleri söylemleri ile uyum gösteren” şeklinde nitelemekten de çekinmemiştir.

Anayasa’nın 153’üncü maddesi açık olup, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları, idare makamları, gerçek ve tüzel kişiler üzerindeki bağlayıcılığını betimler. Hiçbir organ, kurum ya da kişi Anayasa Mahkemesi kararlarını uygulamama yetkisine, hak ve hürriyetine sahip değildir.

Bir yargı organının mensuplarının “Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı” şeklindeki Anayasa’nın Başlangıç hükmüne ve 6’ncı maddesinde belirtilen “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz” hükümlerine açık bir şekilde aykırı olan bu yetki aşımını kullanmaları sadece bir yargı organları arasındaki ihtilaf olarak değerlendirilemez. Nihayetinde bu durum, Yargıtay marifetiyle yargı organının yasama organı üzerinde tahakkümünü doğurmakta; kuvvetler ayrılığı ilkesi ihlal etmektedir. Kaldı ki, Yargıtay 3’üncü Ceza Dairesi üyeleri bununla da yetinmemiş ve adeta bir darbe anlamına gelebilecek skandal bir karar alarak Anayasa Mahkemesi üyeleri hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’na suç duyurusunda bulunulmasına da karar vermişlerdir.

Ne var ki Anayasa'nın 148'inci maddesi ve 6216 sayılı Kanun gereğince bir AYM üyesini, AYM Genel Kurulu Yüce Divan sıfatıyla yargılayabilir; bunun için on beş üyeden onunun olumlu oyuyla soruşturma izni vermesi gerekir. Bu kadar açık bir Anayasa hükmünün yüksek yargı organı üyesi sıfatını taşıyan hakimlerce göz ardı edilemeyeceğinden dolayı bu karar hukuk devleti ilkesi içerisinde ele alınamaz.

Yukarıda sayılan gelişmeler, sorunu bir yargı krizi olmanın ötesine taşımış ve bir devlet krizi şekline dönüştürmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Anayasa'da yazılı niteliklerini ortadan kaldıran ve demokratik devlet yapısını bozan süreç, yalnızca politik değil, ekonomik sonuçlar da doğurabilecek bir içerik taşımaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin en temel görevi, her milletvekilinin de ettiği yeminde de belirtildiği üzere Anayasa'ya sadakat ve demokratik hukuk devletini korumaktır. Bu çerçevede TBMM'nin, siyasal partilerin ve milletvekillerinin ortaya çıkan gelişmeler karşısında sorumluluk alması ve yükümlülüklerini yerine getirmesi gerekmektedir.

Söz konusu sorumluluk ve yükümlülüklerle rağmen; Yargıtay'ın hukuka aykırı tutumuna, TBMM Başkanlığı da iştirak etmiştir. Nitekim Yargıtay 3. Ceza Dairesi Başkanlığı, Anayasa'nın 84'üncü maddesi uyarınca Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesi bakımından gereğinin yapılması için; TBMM Başkanlığı'na hitaben 03.01.2024 tarihli ve 2023/12611 sayılı ve "Karar gönderme hk." konulu yazıyı yazmıştır. TBMM Başkanlığı söz konusu yazıyı, Anayasa ve İçtüzüğü'nün amir hükümleri gereğince işleme koymaması gerekirken; 31.01.2024 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nun 28'inci Yasama Döneminin 2'nci Yasama Yılı'nın 54'üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunda okutarak; hukuka aykırı biçimde Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğini düşürmüştür.

Bunun üzerine 02.02.2024 tarihinde CHP Grubu tarafından iki ayrı dilekçe ile eylemli İçtüzük değişikliği niteliğinde olan milletvekilliğinin düşmesine yönelik parlamento kararının, Anayasa'nın Başlangıç bölümüne, 2, 6, 84, 85, 94, 95 ve 153'üncü maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle; yürütmenin durdurulması istemli şekilde; yok hükmünde olduğunun tespitine ve (her hâlükârda) iptaline karar verilmesi talebiyle Anayasa Mahkemesi nezdinde dava açılmıştır. Dosyaların bir kısmı, aynı konu hakkında Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay, İstanbul Milletvekili Erkan Baş, Kars Milletvekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Muş Milletvekili Sezai Temelli, Batman Milletvekili Mehmet Rüştü Tiryaki tarafından açılan davalar ile birleştirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 01.08.2024 tarihli ve 32619 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 22.02.2024 tarihli ve 2024/43 E.; 2024/65 K. ile 22.02.2024 tarihli ve 2024/45 E.; 2024/61 K. sayılı Kararlarıyla milletvekilliğinin düşmesine yönelik işlemin yok hükmünde olduğunu hüküm altına almıştır. Anayasa Mahkemesi; Yargıtay’ın Anayasa Mahkemesince verilen 25.10.2023 tarihli ve 2023/53898 bireysel başvuru numaralı karara uyulmamasına yönelik aldığı kararın, Türk hukukunda verilemeyeceğini; bu durumun, Anayasa’nın tamamen dışında kaldığını ve hukuki dayanağının bulunmadığını ve dolayısıyla ilgili hakkında kesin hükmün varlığından söz edilemeyeceğini gerekçelendirmiştir.

2024/43 sayılı Kararın ilgili bölümü, aşağıdaki şekildedir:

“...

25. TBMM Genel Kurulunda okunan metinde yer alan Dairenin 3/1/2024 tarihli ve 2024/1 Değişik İş sayılı kararı da Anayasa Mahkemesinin anılan bireysel başvuru kararına uyulmasına yer olmadığına ilişkin Türk hukukunda verilmesi mümkün olmayan, Anayasa’nın tamamen dışında kalan ve hukuki dayanağı bulunmayan bir karardır. Dolayısıyla Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY ile ilgili kesin bir mahkûmiyet içermediği açık olan kararlara yer verilen Daire yazısının TBMM Genel Kurulunda okunmasıyla Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY’ın milletvekilliğinin düşmesine yönelik işlem tesis edilmiş ve böylece fiilî (de facto) bir durum oluşturulmuştur.

26. TBMM Genel Kurulunda iptal talebine konu edilen Daire yazısının okunması suretiyle oluşturulan bu fiilî durumun Anayasa’nın 84. maddesinin ikinci fıkrasının kapsamına giren bir yasama işlemi olarak değerlendirilmesine imkân bulunmamaktadır. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesinin 25/10/2023 tarihinde verdiği 2023/53898 başvuru numaralı karar sonrasında Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY hakkında kesin hükmün varlığından söz edilmesi hukuken mümkün olmadığından TBMM Genel Kurulunun 30/1/2024 tarihli 54. Birleşiminde Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 3/1/2024 tarihli ve E.2023/12611 sayılı yazısının Başkanlıkça okunmak suretiyle Genel Kurula bildirilmesi işlemi ile oluşan fiilî durum hakkında Anayasa Mahkemesince karar verilmesi mümkün değildir.

...

31. Eldeki talep bakımından da - yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alındığında (bkz. §§ 10-26) - hukuken var olmayan işlem ile ilgili söz konusu talebin incelenebilmesine imkân bulunmamaktadır.

32. Açıklanan gerekçelerle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 30/1/2024 tarihli 54. Birleşiminde Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 3/1/2024 tarihli ve E.2023/12611, Değişik İş. 2024/1 sayılı kararının ekte gönderildiğine dair anılan Daire Başkanlığı yazısının okunması suretiyle Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY’ın milletvekilliğinin düşmesinin yok hükmünde olduğunun tespiti ve Anayasa’nın 85. maddesi uyarınca iptali talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.’

“...”

Aynı mahiyette 2024/45 E. sayılı Kararın ilgili bölümü, aşağıdaki şekildedir:

“...

25. TBMM Genel Kurulunda okunan metinde yer alan Dairenin 3/1/2024 tarihli ve 2024/1 Değişik İş sayılı kararı da Anayasa Mahkemesinin anılan bireysel başvuru kararına uyulmasına yer olmadığına ilişkin Türk hukukunda verilmesi mümkün olmayan, Anayasa'nın tamamen dışında kalan ve hukuki dayanağı bulunmayan bir karardır. Dolayısıyla Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY ile ilgili kesin bir mahkûmiyet içermediği açık olan kararlara yer verilen Daire yazısının TBMM Genel Kurulunda okunmasıyla Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY'ın milletvekilliğinin düşmesine yönelik işlem tesis edilmiş ve böylece fiilî (de facto) bir durum oluşturulmuştur.

26. TBMM Genel Kurulunda iptal talebine konu edilen Daire yazısının okunması suretiyle oluşturulan bu fiilî durumun Anayasa'nın 84. maddesinin ikinci fıkrasının kapsamına giren bir yasama işlemi olarak değerlendirilmesine imkân bulunmamaktadır. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesinin 25/10/2023 tarihinde verdiği 2023/53898 başvuru numaralı karar sonrasında Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY hakkında kesin hükmün varlığından söz edilmesi hukukten mümkün olmadığından TBMM Genel Kurulunun 30/1/2024 tarihli 54. Birleşiminde Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 3/1/2024 tarihli ve E.2023/12611 sayılı yazısının Başkanlıkça okunmak suretiyle Genel Kurula bildirilmesi işlemi ile oluşan fiilî durum hakkında Anayasa Mahkemesince karar verilmesi mümkün değildir.

...

31. Eldeki talep bakımından da - yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alındığında (bkz. §§ 10-26) - hukukten var olmayan işlem ile ilgili söz konusu talebin incelenebilmesine imkân bulunmamaktadır.

32. Açıklanan nedenlerle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 30/1/2024 tarihli 54. Birleşiminde Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 3/1/2024 tarihli ve E.2023/12611, Değişik İş. 2024/1 sayılı kararının ekte gönderildiğine dair anılan Daire Başkanlığı yazısının okunması suretiyle Genel Kurula bildirilmesi işleminin iptali talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir."

Anayasa Mahkemesi'nin bahsi geçen kararları, Resmi Gazete'de hemen yayımlanmamış; yaklaşık beş buçuk aylık bir gecikme söz konusu olmuştur. Bu süre boyunca Şerafettin Can Atalay, kişi hürriyetinden mahrum bırakılmaya devam edilmiştir ve edilmektedir.

Bunun üzerine CHP Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Murat Emir, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından uyuşmazlığın çözümü için 05.08.2024 tarihli ve 18 sayılı Genel Görüşme önergesi, TBMM Başkanlığı'na sunulmuştur. İlave olarak söz konusu Genel Görüşme önergesinin görüşülmesi ve Şerafettin Can Atalay'ın Anayasa'nın 81'inci maddesine konu andı içerek görevine başlaması ile 14.05.2023 tarihinden bugüne mahrum kaldığı milletvekilliği özlük haklarının iadesi için; TBMM Başkanlığı'na olağanüstü toplantı çağrısı yapması için başvuruda bulunulmuştur.

TBMM Başkanlığı, 13.08.2024 tarihli ve Z-43452547-110.06-1476330 sayılı ve "Olağanüstü Toplantı Çağrısı" konulu yazısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni 16 Ağustos 2024 Çarşamba günü saat 14:00'te olağanüstü toplantıya çağırmıştır.

Belirtilen tarihte toplanan TBMM Genel Kurulu'nda demokratik müzakere süreci yürütülememiş, şiddet olayları yaşanmış, milletvekilleri kınama cezası almış, uyuşmazlığın çözümü için toplanan Meclis, daha da vahim bir duruma tanıklık etmiş ve Genel Görüşme önergesi (Katılım: 442; Kabul:198; Red:244 oyu ile) reddedilmiştir.

Halbuki Anayasa Mahkemesi'nin öncelikle bireysel başvuru kararlarının sonrasında (milletvekilliği düşme işleminin) yok hükmünde olduğunun tespiti kararlarının Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonra; dosyanın nezdinde bulunduğu Mahkeme tarafından (*Dosya, -hukuka aykırı biçimde- İstanbul 13'üncü Ağır Ceza Mahkemesince Yargıtay 3'üncü Ceza Dairesine gönderilmiştir. Bu nedenle dosyanın yerel mahkemeye iadesi gerekmektedir.*) yeniden yargılamaya başlanması, mahkûmiyet hükmünün infazının durdurulması, ceza infaz kurumundan tahliyesinin sağlanması ve yeniden yapılacak yargılamada durma kararı verilmesi; akabinde söz konusu durumun Mahkemece TBMM Başkanlığı'na yazı ile bildirilmesi gerekmektedir. Mahkemenin bildiri üzerine; TBMM Başkanlığı ise Şerafettin Can Atalay hakkında 31.01.2024 tarihli 54'üncü Birleşimde TBMM Genel Kurulu'nun bilgisine sunulan kesin hükmün ortadan kalktığından bahisle keyfiyeti Genel Kurulun bilgisine sunmak için tezkere düzenlemelidir. Bu tezkereyi takiben (tahliye edilmiş olan) Şerafettin Can Atalay ant içip görevine başlamalı ve mahrum kaldığı özlük hakları iade edilmelidir.

Ne yazık ki hukuki olaylar, bu bağlamda gerçekleşmemiş; ne Mahkeme ne de TBMM Başkanlığı, üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmemiştir. Hem Mahkemenin hem de TBMM Başkanlığı'nın üzerine düşen sorumluluğu ivedilikle yerine getirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk devleti olma niteliğinin ortadan kalkmasına sebep olacak düzeyde hem Mahkeme hem de TBMM Başkanlığı, Anayasa'nın 19'uncu maddesiyle güvencelenen kişi hürriyeti hakkını el birliği ile ihlal etmeye devam edecektir.

TBMM Başkanlığı, Anayasa Mahkemesinin "yok hükmünde" kabul ettiği, dolayısıyla aslında yok olan bu işlemin sonuçlarını ortadan kaldırmayarak hukuk dışılığı fiili olarak sürdürmeye devam etmekte, yaklaşık 70 gündür Anayasa Mahkemesi kararlarını hiçe saymaktadır. Yerel mahkeme ve Yargıtay 3'üncü Ceza Dairesinin, Anayasa Mahkemesi kararlarını hiçe sayarak yarattığı yargı krizi, TBMM Başkanlığının bu tutumu nedeniyle giderek bir Anayasa ve Devlet krizine dönüşerek büyümektedir. TBMM bu krizlerden

çıkış yoluna bulma konusunda üzerine düşen görevi yapmalı ve iktidarın Anayasa'yı fiilen askıya alma girişimine seyirci kalmamalıdır.

Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'la ilgili gelişmeler bir yargı krizinin ötesine taşınmış, Anayasa ve devlet krizin dönüşmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Anayasa'da yazılı niteliklerini ortadan kaldıran ve demokratik devlet yapısını bozan; politik sonuçların yanı sıra olumsuz ekonomik sonuçlar da doğuracak nitelikte olan bu Anayasa ve hukuk dışı sürecin TBMM tarafından ele alınarak, ülkenin içine sürüklendiği bu krizin çözümü için atılacak adımların belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

